

necessitates corporis pertinentes, uti de cibo, potu etc., quæ ut viscosus limus, siquidem prorsus extingui nequeant, fortiter comprimendæ sunt. Postremæ sunt cogitationes immundæ ac fetidæ, de luxuriâ, invidiâ, vanâ gloriâ, aut alio vitio, quæ tanquam fetidissimum cœnum, statim ac illorum fetor præsentitur, toto animo a longè, ope divino implorato, propulsandæ sunt. Quod ut præstetur S. Pater hoc remedium præscribit: « Ne a memoriâ repellat Deum irruens turba plurimarum cogitationum, quæ solent affluere tanquam vilis plebs in atrium, ponatur ad ejus portam janitor, cujus nomen est recordatio propriæ professionis, ut, cum turpibus sese cogitationibus senserit animus prægravari, increpet se et dicat sibi: tune hæc debes cogitare, qui Sacerdos es, qui Clericus es, qui Monachus es? similiter ad portam voluntatis, in quâ solent manere carnalia desideria, tanquam in domo domesticâ familiæ statuatur ostiarius, qui vocatur recordatio cœlestis patriæ; hic enim potest pravum desiderium quasi cuneus cuneum expellere. Jam verò ad thalamum rationis talis et tam ferox adhibendus est custos, qui nemini parcat, sed quicumque hostis sive clam, sive palam ingredi præsumpserit, procul eum arceat: et hic sit recordatio gehennæ. » *Serm. 32, de tripl. jud.* Ratio est, quia per inutiles cogitationes in memoriâ non correctas, tempus inutiliter perditur, multæ gratiæ, bona opera et merita negliguntur et peccata plurima committuntur.

MODUS CORRIGENDI MEMORIAM.

SCHOLIUM. Semper ergo aliquid boni cogitandum est, v. g. meditationem factam revolvendo, preces jaculatorias eliciendo, ad Deum et cœlestem patriam suspirando, de rebus divinis et ad æternam salutem proficuis, disserendo. Item semper de Deo cogitando, illum nobis intimè præsentem attendendo, quo nullum dignius, perfectius, pulchrius et amabilius objectum cogitare poterimus.

§ 97.

INTELLECTUS QUID?

Alterâ animæ facultas corrigenda et mortificanda, est *intellectus*, qui est facultas animæ res distinctè cogitandi, id est, cum notis suis characteristicis etiam in sensus non incurrentibus.

QUOTUPLEX?

SCHOL. I. Intellectus, juxta modernos philosophos, alius est *purus*, quando res eo distinctionis gradu cognoscimus ut nulla sensuum imaginationisque confusa representatio admixta sit. *Impurus* est, cum res ita exhibetur, ut multas imaginationis et sensuum confusas ideas admixtas habeat. Peripatetici intellectum secant in *agentem*, qui ab illis tabulæ rasæ comparatur et ex phantasmatibus puriori quâdam sui luce collustratis, in corpoream quamdam et intelligibilem speciem abstrahit, quæ deinde materia non ampliùs permixta intellectui velut rosæ imago in speculo imprimatur: et in *patientem*, vel *passibilem*, cui hæc species abstractæ imprimuntur, quæ species, prout imprimuntur intellectui passibili, *impressæ*; prout verò ab agente percipiuntur, *expressæ*, verbum et dictio mentis ab illis appellantur. Denique nonnulli Theologi Mystici partem animæ intellectivam in tres vires dividunt. 1° In *mentem*, quæ a Patre luminum, non verò a corporeis simulacris constanter irradiatur, quæ divini vultus lumine signatur, sive deinde hoc lumen sit menti congenitum, sive ab idearum divinarum lumine dimanet. Hæc vis ab iis appellatur *cælum supremum*, *lumen intelligentiæ*, *rationis apex*; 2° In *rationem*, quam in duas partes dividunt: *superiorem*, quæ ex principiis ab intellectu traditis conclusiones suas efformat: et *inferiorem*, quæ ex sensuum experimentis judicat. Hæc *medium cælum* ab iis appellatur; 3° In *sensum*, quo anima sensationes percipit, qui ab iis *infimum cælum* vocatur.

OPERATIONES INTELLECTUS.

SCHOL. II. Facultatem cognoscendi mens nostra variis modis exercet: vel enim res in se contemplatur et ultra simplicem ea-

rum obtutum non progreditur, et nunc hic modus dicitur *apprehensio*: vel unam ideam cum alterâ conferendo eas vel inter se connectit, vel unam ab alterâ separat, et hic actus dicitur *judicium*: vel ex duobus *judicium* tertium elicit, et hic actus vocatur *ratiocinatio*. Similiter vel rem nostris sensibus præsentem mente intuemur et dicimur habere cognitionem *intuitivam*: vel eam per verba et rerum nomina aliaque signa ceu symbola percipimus, et dicimur habere cognitionem *symbolicam*.

ACTUS INTELLECTUS: — ATTENTIO. — REFLEXIO. — ABSTRACTIO. — FACULTAS FINGENDI. — JUDICIUM. — RATIO. — INGENIUM. — INGENIUM HEROICUM. — ACUMEN. — PROFUNDITAS. — SOLIDITAS. — PROVIDENTIA.

SCHOL. III. Illud etiam intellectus nostri privilegium est, quod de unâ re ita cogitare possimus, ut de nullâ aliâ simul cogitemus, vel alterius rei simul nobis non simus consci, quæ actio *attentio* appellatur, quæ per custodiam sensuum, silentium, tranquillitatem et tenebras juvatur, et assiduâ exercitatione ita intendi potest, ut uni rei diutissimè attendere valeamus. Quod si attentio hæc per partes rei ita continuetur, ut singulas speciatim contemplemur, ille mentis actus *reflexio* dicitur. Dum verò aliquid consideramus sine illis quæ cum eo conjuncta sunt, unum ab altero mente abstrahere dicimur, quæ *abstractio* proinde ab attentione et reflexione oritur et ad formandas rationes universales et meditationes altiores plurimum valet; in negotiis verò prudenter gerendis, ubi omnia adjuncta simul consideranda sunt, cautè usurpanda est. Ab hac abstrahendi facultate differt *facultas fingendi*, quâ ideas variis modis vel conjungimus, vel conjunctas a se invicem separamus contra, ac res ipsæ sensibus percipiuntur, dum v. g. chimæras in mente efformamus. Deinde etiam, mediante attentione et reflexione, ad ideas rerum distinctas pertingimus ex quarum multitudine, claritate et facilitate eas formandi, præstantia intellectus æstimari debet: a quo tamen *judicium*, quo mens nostra convenientiam ac rerum differentiam, et *ratio* differt, quæ subjectivè sumpta nexum veritatum universalium cum particularibus distinctè perspicit. Quod si *judicium* in perspiciendis rerum similitudinibus, vel, prout neoterici volunt, in lepidis idearum conjunctionibus, quæ risum movent, facile inveniendis versatur, *ingenium* (*esprit*) vocatur: quod si in relationibus, similitudinibus, discriminibus et rerum convenientiis, ac dependentibus ab illis rationibus, seu nexu earum aptè immutandis maximè occupetur, *ingenium heroicum* (gé-

nie) dicitur, quod in poetis, philosophis etc., pro varietate objectorum elucet et in inventione novâ rerum difficilium et implexarum potissimum commendatur, ad quod corporis indoles, aeris temperies, ætas, affectus, educatio, exempla, consuetudo etc. multum conferre possunt. Quod si intellectus multa in uno objecto facile distinguat, ei *acumen*; si notiones compositas in sua membra resolvat, ei *profunditas*; si plena ratiocinia ita conjungat ut subsequenter semper intelligantur ex antecedentibus, et cum illis colligantur, donec ad indubitata principia perveniatur, ei *soliditas*; si ex præteritis et præsentibus, adhibita continuâ observandi diligentia, futura colligat, ei *providentia* tribuitur. Hæc juxta veterum et recentiorum philosophorum placita non sine ratione referenda erant, cum ad intelligenda varia *Theologiæ Mysticæ* capita non exiguum lucem afferre queant.

JUDICIUM PROPRIUM.

SCHOL. IV. Licet autem intellectus noster præclaris dotibus modò recensitis gaudeat, suum tamen etiam vulnus per peccatum originale accepit, quod in ignorantia et curiositate consistit, ex quibus multa vitia emanant, quæ tamen plerumque pro vitia sua scaturigine *judicium proprium* agnoscunt, quo quis, independenter ab eo quod conformetur cum judicio Dei, ut prima regula moralitatis et superiorum doctiorumque judicio contempto, in suo tantum obstinatur.

§ 98.

INTELLECTUS MORTIFICANDUS.

Intellectus per abnegationem *proprii judicii* mortificandus et corrigendus est. Jubet hoc 1° S. Scriptura: *Ne innitaris prudentiæ tuæ. Prov. III, 5. In captivitate redigentes omnem intellectum in obsequium Christi. II Cor. X, 5.* Ut, nimirum secundum notam: *Credat, acceptet et sequatur quod sua ratio discursusque non assequitur.* V. Lud. a Ponte in *Duc. spir.*, tr. 4, c. 7. Quippe: *Quasi peccatum ariolandi est, repugnare et quasi scelus idololatriæ, nolle acquiescere.* I Reg. xv, 23. — 2° Innuunt hoc

SS. PP., inter quos S. Gregorius citatum mox textum ita exponit : « Quasi peccatum ariolandi est repugnare , quia velut contempto divino altari ad aras dæmonum responsa percipiunt, dum cordis sui præstigijs ac superbis adinventionibus credunt, et salubribus Prælatorum consilijs, contraria sentiendo, refragantur. Nolle autem acquiescere, idololatriæ sceleris simile dicitur : quia nimirum in inobedientiæ suæ obstinatione nemo persisteret, si propositi sui figmentum in corde quasi idolum non gestaret. Dum enim agenda in corde concipit, quasi idolum facit; et dum juxta conceptum mentis propositum se acturum deliberat, quasi ad adorandum simulacrum se inclinatur. Et S. Anselmus, *Similit.* 142, hunc judicii proprii abusum et alieni usum exponit exemplo cultri, quo si quis, etsi obtuso, sed sibi viso ad secandum acuto uti velit, alio acutiori contempto, nil illi proficiet : ita si alieno judicio ad tua discernenda non uteris, in spiritualibus non proficies. — 3° Ratio est, quia sequendo proprium judicium, contra judicium Dei, superiorum et aliorum doctiorum, oriuntur hæreses, illusiones, morumque corruptiones, per superbiam et præsumptionem; et errores exinde suborti, quantumvis operanti compertæ veritates videantur, sunt culpabiles et inexcusabiles.

QUOMODO MORTIFICANDUS.

SCHOLIUM. Corrigendus est ergo intellectus : 1° Orando Deum ut eum supernaturali lumine fidei, scientiæ, prudentiæ, consilii ac sapientiæ illuminare, dirigere et gubernare dignetur; 2° Custodiendus est ab ignorantia necessariorum et utilium addiscendo necessaria necessitate mediæ et præcepti, ea scilicet quæ nobis a Deo revelata et ab Ecclesiâ credenda proponuntur; 3° Custodiendus est a curiositate, ut nil scire velimus nisi necessaria ad salutem, ad virtutes comparandas, et id quod a nobis Deus ad satisfaciendum obligationibus statûs nostri requirit. Imò etiam in desiderio intelligendi cœlestia humiles simus, et non nisi Jesum Christum et hunc crucifixum et quod Deus pro statu nostro a nobis exigit, scire cupiamus; 4° Ut intellectus verum de bonitate aut malitiâ alicujus actûs judicium ferat, eum, secluso omni voluntatis affectu præpro-

pero, secundum voluntatem Dei, secundum regulas fidei et morum, consideret, ne a præveniente voluntatis et appetitûs sensitivi affectu obnubiletur, excæcetur et plus æquo in unam partem inclinetur; 5° Notat Alvarez de Paz : « Cùm opiniones sunt variæ Doctorum, præsertim ejusdem notæ, non est vitium proprii judicii his magis quàm illis adhærere, si rationum momenta veritatem stare pro alterâ parte efficacius expresserint : neque enim juravimus in verba alicujus, sed in verba veritatis. Quare licet et decet sine irreverentiâ aliorum Doctorum eam ex ore docentis accipere. » *De Vit. spir.*, l. 2, p. 3, c. 10.

§ 99.

VOLUNTAS QUID?

Tertia animæ facultas corrigenda et mortificanda est *voluntas*, quæ est facultas se liberè determinandi, sive potentia libera quæ ex distinctâ boni vel mali representatione illud appetimus et hoc aversamur.

EXPLICATUR.

Instinctus. — Motiones animi. — Appetitiones. — Affectus. — Passiones.

SCHOL. I. Voluntas, si in latiori sensu accipiat, juxta philosophos neotericos variis modis vim suam declarat : 1° Per *instinctus*, qui vim suam exserunt antequam homo ullo experimento didicerit an res voluptatem aut tædium secum afferat : quorum alii sunt *rationales*, qui in objectum feruntur quatenus mens ad certas actiones exinde stimulat, alii sunt *animales*, qui in objectum inclinant quatenus illud sensationes excitat. Quòd si res ipsæ ad satandos instinctus prosint, *bonæ* dicuntur; bonum quippe est quod prodest et statum nostrum nosque perficit : si verò dictos instinctus frustrantur, *malæ* dicuntur; malum enim est quod obest et nos statumque nostrum imperfectiores reddit. Bonum *verum* veram et perpetuam utilitatem affert, *apparens* vel *opinativum*, utilitatem honestati repugnantem aut majus malum generat; 2° Per *motiones animi*, quando anima per boni vel mali perceptionem mutatur et afficitur : hæc mutatio si sit jucunda ex bono obtento nata, *voluptas*, si molesta ex boni jacturâ vel malo illato orta, *tædium* gigni-

tur; 3° Per *appetitiones*, per quas vehementer cupimus ut aliquid obtineamus, eoque uti et frui possimus: in quo proinde conatu et nisu alicujus rei consequendæ et fruendæ, appetitus, in conatu verò rei cujusdam abigendæ et fugiendæ, aversiones consistunt. Quòd si appetitiones cum vehementioribus corporis motibus conjungantur, *affectus*, si ita invalescant ut ex levissimâ quâcumque causâ excitentur, *passiones* appellantur.

LEGES VOLENDI.

SCHOL. II. Cognitio boni vel mali, ex quâ intelligi possit quare aliquid velimus aut nolimus, *motivum voluntatis* appellatur, quia sine hoc voluntas nunquam inclinatur. Proinde has leges volendi statuunt neoterici: 1° Quidquid appetimus, quia bonum esse vel scimus vel putamus et quidem pro magnitudine boni appetimus: et quidquid aversamur, quia malum est vel esse videtur. Hinc homo naturaliter media suæ conservationis appetit, quæ lex *conservationis sui ipsius* dicitur; 2° Homo naturaliter appetit felicitatem proximi sui; quæ lex *socialitatis* dicitur. Motiva autem hujus voluntatis varia sunt in diversis, et rarò omnino ab omni amore proprio pura; 3° Homo naturaliter appetit ea quæ perfectionem, et fugit quæ imperfectionem continent. Has leges alii ad unum proprium sui ipsius amorem revocant.

DIVISIO VOLUNTATIS JUXTA MYSTICOS. — AMOR ET VOLUNTAS PROPRIA QUID?

SCHOL. III. Dicta modò recentiore philosophiam sapiunt; theologo mystici idem ferè, licèt aliis verbis, explicant. Dividunt hi voluntatem in tres quasi partes: *suprema* ejus portio, intellectum supremum, seu *mentem* et puram contemplationem sequitur, quam vocant *synderesin*, quæ nullâ prævaricationis notâ violari potest. *Media* portio est appetitus rationalis. *Infima* est sensitivus appetitus, ad quem instinctus animalis, appetitiones, affectus et passiones revocari possunt. Rursus appetitum sensitivum in partem concupiscibilem et irascibilem partiuntur. Appetitus rationalis potissimum in inordinato amore sui ipsius excedere solet. Est autem *amor sui ipsius*, in genere, humanæ mentis propensio, quâ suam felicitatem consecatur: *Inordinatus* autem amor sui ipsius, qui prout est in voluntate *voluntas propria*, prout in appetitu *amor proprius* dicitur, describitur a S. Basilio: «Amans sui ipsius est, qui seipsum amat pri-

valo et immodico amore.» *Reg. brev. interr.*, 54. Et S. Bernardus voluntatem propriam ita describit: «Voluntatem dico propriam quæ non est communis cum Deo et hominibus, sed nostra tantum, quando quod volumus, non ad honorem Dei, non ad utilitatem fratrum, sed propter nosmetipsos facimus, non intendentes placere Deo et prodesse fratribus, sed satisfacere propriis motibus animorum.» *Serm. 3 de Resurr.* Contra hanc ergo pugnandum est.

§ 100.

AMOR ET VOLUNTAS PROPRIA ABNEGANDA.

Voluntas per abnegationem *amoris proprii* et *voluntatis propriæ* mortificanda et corrigenda est. — 1° Enim gravissima sunt mala quæ huic malo S. Scriptura imputat: *Ecce in die jejunii vestri invenitur voluntas vestra. Is. LVIII, 3.* Ex quo S. Bernardus colligit: «Grande malum propria voluntas, quâ fit ut bona tua tibi bona non sint.» *Serm. 71, in Cant.* Sic et Apostolus prædicens futura tempora periculosa, ut malorum caput assignat: *Erunt homines seipsos amantes, cupidi, elati, superbi, blasphemii. II Tim. III, 1.* Ubi S. Thomas primò ponit iniquitatis radicem: *Radix autem totius iniquitatis est amor sui ipsius. Lect. 1.* Quippe: *Charitas non querit quæ suasunt. I Cor. XIII, 5.* E contra Deus, qui supra *Is. LVIII, 3,* vituperabat propriam voluntatem, mira illi offert qui eam abnegaverit, dicens 13: *Dum non facis vias tuas, et non invenitur voluntas tua, ut loquaris sermonem; tunc delectaberis super Domino, et sustollam te super altitudines terræ.* — 2° Accedunt Patres: S. Augustinus ait: «Fecerunt civitates duas amores duo, terrenam scilicet amor sui usque ad contemptum Dei, cælestem verò amor Dei usque ad contemptum sui. Denique illa in Domino gloriatur.» *L. 14, de Civit. Dei, c. 28.* Et: «Si perit homo amando se, profectò invenitur abnegando se.... Hoc est enim amare se, velle facere voluntatem suam. Præpone his voluntatem Dei.... disce amare te non amando te.» *Serm. 47, de diver.* S. Bernardus, postquam in pro-

priam voluntatem acerrimè declamasset, utpote quæ se dominio Dei subtrahit, omnia quæ Dei sunt tollit, ipsum quasi perimit, quem vellet peccata sua aut vindicare non posse, aut nolle, aut ea nescire, subdit: « Quid enim odit aut punit Deus præter propriam voluntatem? cesset voluntas propria, et infernus non erit: in quem enim ignis ille desæviet, nisi in propriam voluntatem? » *Serm. 3, de Resurr.* Et: « Caveamus autem a propriâ voluntate tanquam a viperâ pessimâ et nequissimâ, et quæ sola deinceps damnare possit animas nostras. » *Serm. de Dupl. Bapt.* Denique S. Ephrem ait: *Tantum adjicies virtuti, quantum subtraxeris propriæ voluntati. Opusc. de Vit. spir.*, n. 12. — 3° Rationem dat S. Anselmus, l. *de Similit.*, c. 6, 7, 8, quia solius Dei privilegium est quòd voluntas ejus propria sit suprema regula omni boni, juxta illud: *Qui operatur omnia secundum consilium voluntatis suæ. Eph. 1, 11.* Dum ergo creatura hoc ipsum superbè intendit, quasi coronam e capite summi Regis per summum nefas præripere contendit. Deinde, non sumus creati propter nos nec propter nostrum commodum, sed propter Deum, primum principium et finem nostrum ultimum; ergo ad ejus gloriam et beneplacitum omnia referre ejusque solam voluntatem in omnibus sequi debemus. Quo modo non solum Deum, sed et nos ipsos rectè amamus, quia propterea æternam nobis beatitudinem meremur.

GRADUS ABNEGATIONIS PROPRIÆ VOLUNTATIS.

SCHOLIUM. Plurimi ergo interest proprium judicium et propriam voluntatem, mediante abnegationis virtute, Deo tradere et sacrificare. Cujus tres gradus P. Godinez assignat *Praxis Theol. Myst.*, l. 1, c. 14. *Primus* est in omnibus judicium nostrum subjicere Dei jussis, interprete voce Superioris, tam intentione quàm executione, per cæcam obedientiam, judicando quidquid nobis jubetur, modò apertè malum non sit, esse bonum et illud fideliter exsequendo. *Secundus* gradus est abnegare propriam voluntatem in operibus bonis, devotis et supererogatoriis, v. g. orationibus, jejuniis, nolendo illa facere sine præviâ inspectione ac nutu illius qui Dei vice

animam nostram regit. *Tertius* est magna quædam indifferentia in voluntate, nihil appetendo, nihil volendo, nisi voluntatem Dei in omnibus: quæ indifferentia secum purissimam intentionem affert, non ambiendo interesse nostrum spirituale vel temporale, sed unam majorem Dei gloriam. Qui hunc gradum conscendit, Deo non solummodo fructus per bona sua opera, sed integram arborem cum radice, quæ est intellectus, et trunco, qui est voluntas, simul cum fructibus offert. Hoc est initium pacis internæ, pœnitentiarum corporalium epilocus, mortificationis passionum compendium, compendiosa via ad perfectionem, quâ anima in uno anno longiùs quàm per decem annos in maceratione corporis progreditur, si hæc pro libitu tantum suscepta fuerit.

§ 101.

MORTIFICATIO EXTERNA QUID?

A mortificatione *internâ* hucusque consideratâ, ad mortificationem *externam* pergimus, quâ corpus nostrum et sensus externi refrænantur.

CORPORIS SENSUS: — VISUS. — AUDITUS. — OLFACTUS. — GUSTUS.
— TACTUS.

SCHOLIUM. Quinque ordinariè corporis sensus externi statuuntur: tot enim sunt modi quibus res externæ corpus afficiunt et mutationem in animâ, quæ *sensatio* dicitur, producere possunt. *Primus* sensus externus est *visus*, cujus organum, seu instrumentum, est oculus. *Secundus* est *auditus*, cujus organum est auris. *Tertius* est *olfactus*, cujus organum sunt nares. *Quartus* est *gustus*, cujus præcipuum organum lingua esse dicitur. *Quintus* est *tactus*, cujus organum generatim est cutis et specialiter manus. Præter hos sensus, in corpore potentia locutiva, locomotiva, nutritiva, augmentativa et generativa a philosophis assignatur: in quibus omnibus, ne modum suum excedant et incentiva peccatorum fiant, mortificatio externa locum habet.

§ 102.

CORPUS MORTIFICANDUM EST.

Corpus nostrum, quoad se et sensus suos externos et alias potentias mortificandum est. — Constat 1° ex S. Scripturâ : *Qui sunt Christi, carnem suam crucifixerunt cum vitiis et concupiscentiis suis. Gal. v, 24. Quod idem S. Paulus faciebat : Castigo corpus meum et in servitutem redigo. I Cor. ix, 27. Et : Semper mortificationem Dei in corpore nostro circumferentes. II Cor. iv, 10. Et : Mortificate membra vestra. Col. iii, 5. Et denique paulò fusiùs : Exhibeamus nosmetipsos sicut Dei ministros... in jejuniis, in vigiliis etc. II Cor. vi, 4. Item, quantum ad mortificationem sensuum et linguæ, passim eam S. Scriptura inculcat, ut in decursu suis locis videbimus. Sic : *Pepigi fœdus cum oculis meis, ut ne cogitarem quidem de virgine, Job. xxxi, 1 ; Sepi aures tuas spinis, Eccli. xxviii, 28 ; Bona est oratio cum jejunio. Tob. xii, 8. Cilicii mentio occurrit in Gen. xxxvii, 34, quo Jacob se induisse dicitur, putans filium suum Joseph a feris devoratum. Frequens usus cilicii fuit regi David : Induebar cilicio, Ps. xxxiv, 13, et aliis in veteri Testamento. Et S. Joannes Baptista vestitus erat pilis camelorum et zona pellicea circa lumbos ejus. Matth. iii, 4. Et : Qui non refrœnat linguam suam hujus vana est religio, etc. Jac. i, 26.* — 2° Idem docent PP. : S. Augustinus : « Castiga corpus tuum, et diabolus vincet : hoc enim modo Paulus adversùs illum docuit nobis esse pugnandum. » In I Cor. ix. Et, præter alios plures, S. Gregorius : « Unde nobis ad custodiendam cordis munditiam exteriorum quoque sensuum disciplina servanda est. Nam quantâlibet virtute mens polleat, quantâlibet gravitate vigeat, carnales tamen sensus puerile quidam exterius perstrepunt, et nisi interioris gravitatis pondere et quasi juvenili quodam vigore refrœnentur, ad fluxa quæque et leviam mentem enervem trahunt. » L. xxi, Mor., c. 2. Hinc etiam est quòd omnes Sancti mortificationi corporis sui diligentis-*

simè studuerint, illudque asperè tractârint, uti ex eorum actis apparet. « Hanc sanam et salubrem vitæ formam teneto, ait card. Bona, ut corpori tantùm tribuas, quantum valetudini satis est. Duriùs tractandum, ne animo malè pareat. » *Manud. ad Cal., c. 10, n. 1.* — 3° Rationem dat S. Thomas : « Caro est radix vitiorum ; si ergo volumus vitare vitia, oportet domare carnem. » *Lect. vii, in Ep. ad Gal.*

HERESIS.

SCHOL. I. Pseudo-mystici nostri temporis, in oppositum torquentes illud : *Corporalis exercitatio ad modicum utilis est, Tim. iv, 8,* corporis mortificationem spiritui utilem esse negant ; sed longè prorsus a legitimo sensu citati textûs, qui vel cum S. Chrysostomo explicatur pro exercitatione corporis in stadio, vel cum S. Thomâ *lect. 2,* de corporis mortificatione ad modicum utili si fiat sine pietate et spiritûs mortificatione, quæ potior est. Ordinatè enim facta ad comprimendam pravam concupiscentiam utilissima est, si, nimirum, uti S. Bonaventura monet l. 1 *de Prof. relig., c. 4,* non propter se, sed propter pietatem appetatur.

FLAGELLATIO AN LICITA SIT.

SCHOL. II. Mortificationes corporales in abstinentiâ, jejunio, cilicio, vigiliâ, chameuniis et voluntariis verberationibus, seu disciplinis, consistunt : harum verberationum nulla apud antiquos Patres et antiquiora Ecclesiæ monumenta mentio occurrit, ideoque dubium insurgit an inter modos carnem mortificandi ab Ecclesiâ approbatos recensenda sit. Morinus flagrorum alienâ ope usum admittit. Jacobus Boyleau disciplinarum propriâ manu inflictarum B. Dominicum Loricatum et B. Petrum Damianum auctores facit, contendens flagra ante eos in usu fuisse, sed ita ut quis ab alio vapularet, adeoque in usu spontaneas disciplinas non esse omnino approbandas, præcipuè cum oculis officiant, et super lumbos femorales inflictæ ad venerem incitent, uti prosequuntur Meimbonius et Bartholinus. Sed card. Baronius, *ad. an. 1056,* Damianum asserit duntaxat propagatorem, utpote qui quosdam Monachos ejusmodi disciplinæ adversos confutavit : iisdem certè usi sunt Guido Pompejanus et S. Poppo Abbates, quod satis est ne Dominicus et Damianus ejus auctores habeantur, uti notavit Mabillonius et Graveson. Sed quidquid sit de institutione, antiquiores regulæ monasticæ

flagra in Monachos peccantes statuerunt, et, juxta libros pœnitentiales, aliquando pœnitentes ad pedes Confessoris se prosternebant ut virgis caderentur. Similia leguntur in vitâ S. Ludovici regis Galliæ apud Bollandum, die 25 Aug. Quapropter pius et laudabilis est etiam usus spontanearum flagellationum, uti prosequitur Mabillonius, *Præf. 1, ad sec. 6 Bened.*, præcipuè cum B. Petrus Damianus, aliique sanctitate insignes, eas usurpârint, et Perusini, monente Reinerio eremitâ, Imolenses, Bononienses, aliique huic usui morem gesserint, teste Sigonio. Spernendæ verò sunt objectiones a detrimento oculorum et incitamento ad libidinem petiti; vix enim invenitur qui hæc experiatur, et, si experiretur, abstinere deberet, aut locum verberationis mutare. Nec obstat constitutio Clementis VI, prohibens ne, de cetero, Christi fideles verberationibus utantur: edita enim est contra hæreticos *flagellantes*, quorum depravatos mores et hæretica dogmata referunt Spondanus et Bingham. Unde nihil inferri potest adversus piam Sanctorum consuetudinem, ad domandam concupiscentiam, se flagellandi, uti explicat Gretserus, qui etiam Gersonium accusat quasi eam reprobaverit, quem tamen vindicat Theophilus Raynaudus, quia non omnino eam rejecit, sed tantum timuit ne, sub umbrâ pœnitentium qui, se cædentes, S. Vincentium Ferrerium sequebantur, hæresis flagellantium revivisceret. Certè hæ spontaneæ flagellationes in causis canonizationis SS. laudantur. Vid. Benedictum XIV, *de Canon.*, l. 3.

MORTIFICATIO CORPORIS QUOMODO NECESSARIA SIT.

SCHOL. III. Mortificatio carnis, præter jejunia et cetera ab Ecclesiâ præcepta, juxta Bellarminum *de septem. verb. Dom.*, l. 2, c. 10, non est necessaria ad salutem, sed ad christianam perfectionem assequendam, uti ab exemplo Apostoli argumentatur Estius et desumitur ex S. Prospero et aliis PP. apud Dandinum *Ethica sacr.*, cui etiam Rosignolius subscribit: ita ut quis christianâ temperantiâ præditus dici possit, licet ab omnibus licitis voluptatibus non abstineat; interim tamen, ut ad apicem christianæ perfectionis tendat, mortificatio corporis requiritur: id quod exempla Sanctorum, v. g. S. Pauli eremitæ a S. Hieronymo t. 2, oper.: S. Antonii a S. Athanasio apud Bolland. etc., relata satis probant. Unde si qui a corporali mortificatione adeo abstinerunt ut corpus suum plus æquo dilexerint et ultra necessitatem aluerint, eorum causa canonizationis ulteriorem progressum habere non poterit, licet aliis eximiis operibus claruerint: quò spectant ea quæ S. Gregorius

Naz. scribit *Or. 44*. Imò etiam, illi qui, licet corpori non nimis indulserint, ejus tamen macerationi ad apicem christianæ perfectionis necessariae non studuerunt, in album Sanctorum in Ecclesiâ militante non referuntur: quia, teste Gersonio, sine hæc mortificatione via contemplationi difficillimè aperitur, quæ tamen sanctitati admodum prodest. Vide Benedictum XIV *de Canoniz.*, l. 3.

QUOMODO CORPUS MORTIFICANDUM SIT.

SCHOL. IV. Mortificanda igitur est caro: 1° Per temperantiam in cibo et potu, ne quid illi ultra necessitatem ad vitam et funciones statûs indulgeatur; 2° Per temperantiam in somno, necessarium non subtrahendo, superfluum ad acediam, luxuriam, temporis jacturam vitandam, resecando; 3° Per temperantiam in vestitu, eum, ad jactantiam et molliem fugiendam, statui suo sine excessu accommodando; 4° Per discreta jejunia, cilicia, flagella, chameunias etc. ad passiones carnis et tentationes superandas et Christo pro nobis passo se conformandum; 5° Visus mortificandus est, ne oculi turpia, incasta, curiosa et non necessaria, sed ad amorem Dei et devotionem excitantia aspiciant; 6° Auditus mortificandus est, ne aures scandalosa, detractoria, turpia, vana et inutilia audiant; 7° Gustus mortificandus est, ne in cibo et potu excedat, nimis delicata, pretiosa etc. appetat; 8° Odoratus mortificandus est, a delicatis et pretiosis odoribus; Tactus mortificandus est, ne vel proprium, vel alia corpora sine necessitate tangat; 10° Lingua mortificanda est a verbis malis, otiosis, inhonestis, detractoriis, scandalosis etc; 11° Potentia locomotiva mortificanda est, ut in incessu servetur modesta gravitas. Verbo, omnes corporis sensus et potentiæ, non nisi ad æternam nostram et proximorum salutem, dirigendi sunt.

§ 105.

REGULÆ PRO DISCRETA MORTIFICATIONE.

Ut autem mortificatio salubris nobis sit, sequentes discretionis regulæ in eâ exercendâ observandæ sunt:

I. In mortificatione externâ nimius excessus vitandus est; Apostolus enim *rationabile obsequium*, *Rom. XII, 1*, requirit,

id est, juxta S. Thomam, cum discretionem corpora vestra Deo exhibeatis hostiam, *ibid.*, lect. 1; rationem subdit: « Interiores actus se habent per modum finis, qui secundum se quaeritur; exteriores verò actus, ad quos corpora exhibentur, se habent sicut ea quae sunt ad finem. In eo autem quod quaeritur tanquam finis, nulla mensura adhibetur, sed quanto majus fuerit, tanto melius se habet: in eo autem quod quaeritur propter finem, adhibetur mensura secundum proportionem ad finem. » Idem docent S. Basilius l. de *Virg.*, S. Gregorius, l. 30 *Mor.*, c. 14, S. Bernardus *Serm.* 49, in *Cant.*, S. Petrus de Alcánt., p. 2 de *Orat.*, c. 7; et Gerson notat: « Plus laederet, ut dicunt Medici et Theologi, indiscretum jejunium, quam edulium intemperans; illud siquidem est sanabile, aliud saepe sine remedio: quanquam natura paucis contenta est, nisi blandiatur gula sibi. » *Tr. de myst. Theol.*, cons. 10. Et hinc subinde fit ut sub titulo medendi sanitati per excessus deperditae, austeritas in vitam mollem degeneret. Exceptio tamen est, si spiritus extraordinarius bene probatus vires praestet: quod Director ex eo cognoscat si per poenitentias extraordinarias sanitas non periclitetur.

II. Non sunt admittendae corporis afflictiones quae proprio officio aut aliis virtutibus impedimentum pariunt. Hanc regulam pluribus illustrat Rosignolius, et consentiunt SS. PP. Hieronymus *Ep.* 125 ad *Rustic.*, Gregorius, l. 30 *Mor.*, c. 18, n. 63, et S. Thomas dicens *quodlib.* 5, a. 18, peccare eum qui per jejunia, vigiliis et similia, se ineptum reddit ad debita opera exsequenda; cui suffragantur Guigo abbas et S. Franciscus Salesius.

III. In mortificationibus externis vitandum est vitium singularitatis, quod locum sibi potissimum in illis vindicat quae palam fiunt, et quoad Regulares: « Fugite, inquit S. Bernardus, obstinationem et nequissimum vitium singularitatis. » *Dom.* 6 post. *Pent.*, *Serm.* 1. Idem insinuant S. Basilius, *Reg. brev.*, q. 138, et Cassianus, l. 5, c. 23. De S. Joanne Climaco scribit Daniel Monachus: « In mensa nihil rejiciebat quod a

vita religiosa instituto non abhorrebat. » Ex quo tamen simul colligitur hanc regulam solum tenere in illis Communitatibus ubi accurata religiosi instituti disciplina viget; si enim abusus et laxitates ibi regnent, ab iis se retrahere laudabilis singularitas erit.

IV. Discretio evangelica, in ordine ad mortificationem, procuranda est maxime per evangelicè discretum Directorem. Hae ratione S. Basilius, *Reg. brev.*, q. 138, et S. Benedictus, *Reg.*, c. 49, suis Monachis praescribunt ne quis ex arbitrio et sine patris spiritualis consultatione, voluntarias abstinentias etc., suscipiat. Et abbas Plato, apud *Pallad.*, aiebat: « Corporis afflictiones, humi cubationes, vigiliae et hujusmodi, per se laudabilia esse concedet aliquis, sed nihil tamen expedit: imò verò et ruinae causam illi esse affirmamus, qui suo arbitrio in his faciendis utitur, nisi ejus qui praest ductu et regulà dirigatur. »

V. In mortificatione interna vera discretio est, non paucis esse contentum, sed magis ac magis proficere: nam in externa non consistit formaliter perfectio, sed instrumentaliter et saepe ab illa excusat impotentia; interna verò, in abnegatione sui consistens, est ipsa perfectio et in omnium potestate. Unde S. Basilius ait: « Quae solo animo cernuntur virtutes, eae omnes omnibus promiscuè aequaliter servandae proponuntur, veluti mansuetudo etc.; has enim peculiaries animi esse virtutes dicimus, quando ad eas parandas colendasve animo corpus nihil plus affert quam quod ipsi quaedam, ut ita loquar, veluti curia est, in qua hujusmodi res deliberantur. » In *Const. mon.*, c. 5.

VI. Ad majorem internam mortificationem cum gratia Dei comparandam, opus est discretionem in modo, scilicet procedendo paulatim per partes et praecipuè contra passionem prevalentem, non praesumendo totum negotium statim perfectum iri, vel fingendo sibi in hac vita ad apathiam et impassibilitatem perveniri posse.

DISCRETIO IN MORTIFICATIONE, A CARNE PETENDA NON EST.

SCHOL. I. Quanquam in mortificatione externâ discretione opus sit, hæc tamen non ex amore proprio carnis, sed secundum spiritum Evangelii mensuranda est: *Sapientia enim carnis inimica est Deo. Rom. viii, 7.* Et S. Augustinus ait: «Hoc me docuisti, ut quemadmodum medicamenta, sic alimenta sumpturus accedam» l. 10 *Conf.*, c. 13, ubi ostendit quàm imperceptibiliter in voluptatem abeat existimata necessitas. Et S. Bernardus monet: «Putate, quæso, Monachum esse, non medicum, nec de complexionem judicandum, sed de professione.» *Serm. 30 in Cant.*

AN OMNES MORTIFICATIONES OMNIBUS CONVENIANT.

SCHOL. II. Non opus est, ne quidem ad canonizationem, ut omnes corporis afflictiones in omnibus servis Dei sint æquales. Quis enim dicat non esse canonizandos, vel etiam coram Deo sanctos, qui jejunium sine cibo et potu, uti Moyses et Elias, ad quadraginta dies non protraxerint, et similia austerissima non peregerint, quæ ab aliis Sanctis feliciter quidem, sed ex speciali divino impulsu, patrata sunt et scripta fuerunt non ad imitationem, sed ut infinitam Dei potestatem et sapientiam in iis prædicemus? Nonnulli utique Sancti a vino, alii a carnibus semper abstinuerunt; sed quis servum Dei reprehendat, qui rationabiliter et moderatè vinum biberit, aut carnes comederit? Profectò Apostolus modicum vini propter infirmitatem indulget, I *Tim. v, 23*; et S. Antonius ob stomachi languores carnibus usus fuit *apud Bollandum*, t. 1, ad 2 *Maii*. Quis spontaneas flagellationes exquirat a servo Dei qui, ut S. Gregorius de se testatur l. 10, ep. 35, e lecto surgere nequiret? aut quis omnium corporalium afflictionum usum exposcat in servis Dei senibus, in quibus, uti scribit S. Hieronymus, *omnes virtutes corporis mutantur, et, crescente sapientiâ, decrescunt jejunia, vigiliae* etc. Ep. 52, *ad Nepot.* Regulares tamen, præscriptas a regulâ suâ austeritates, quousque vires patiuntur, observare debent.

AN MORTEM ACCELERARE PER MORTIFICATIONEM LICEAT.

SCHOL. III. Quæritur quid dicendum de illis qui corpus ita affligunt, ut ab exercitio operum quæ facere tenentur non quidem impediuntur, sed tamen mortem sibi accelerent, uti de quodam abbate

Myrogene legitur in *Prato spiritali* Sophronii apud Rosweydam, et de quâ re se excusasse dicitur S. Bernardus, t. 2, l. 1, c. 8. Quoad hoc plura docet card. Cajetanus, sed quidquid sit de ejus doctrinâ, diversi sunt vitæ nostræ termini: alii scilicet supernaturales, a divinâ providentiâ constituti, *qui præteriri non poterunt, Job. xiv, 5*; alii naturales, unicuique pro variâ corporis dispositione attributi, qui arte ad quemdam temporis articulum produci possunt; alii sunt qui ab inopinatis casibus provenientes, nullis temporis spatiis perstringuntur, quos Avicenna vocat *abbreviatos*, adeoque produci non posse docet Codronchius. His præmissis, docent Theologi 1° Assumentes immodicas abstinencias et similia, ut moriantur vel ut breviores sibi constituent naturales vitæ terminos, graviter peccare; 2° Probabile solum est, non tamen certum, ex ejusmodi abstinenciis eosdem terminos abbreviari, uti ex Hippocrate colligitur, quin etiam S. Paulus, primus eremita, aliique rigidissimi pœnitentes, vitam diutissimè protraxerunt; 3° Licitum et meritorium est amplecti asperum vitæ genus ob finem supernaturalem, licèt inde mors celerius adventura prævideatur, dummodò non intendatur. Ita docent Azorius, de Lugo etc., afferentes exempla Sanctorum et cœtum regularium ab Ecclesiâ approbatorum. Unde non oportet facile esse in judicio de excessu mortificationis; nam, uti monet Alvarez de Paz: «Aliqui ad extraordinarium vitæ modum et ad magnas corporis afflictiones vocantur, qui per gratiam multum supra naturam et supra communes homines possunt, quos oportet suspicere et regulis communibus non alligare.» T. 3, fol. 1247.

§ 104.

REMEDIA PRO MORTIFICATIONE EXSEQUENDA.

Superest ut remedia generalia pro mortificandis vitiis, passionibus, memoriâ, intellectu, voluntate, corpore ejusque sensibus externis etc., præscribamus. Quorum primum est *oratio*, sive per modum petitionis, sive meditationis: cum enim mortificatio sit opus arduum et naturæ lapsæ impossibile, opus est viribus gratiæ: quæ vires maximâ ex parte promissæ non sunt, nisi petenti, juxta Trident.: *Petere quod non possis. Sess. vi, c. 11.* Nec communiter talis petitio est qualis